

RAJZ ÉS VIZUÁLIS KULTÚRA

7-10. évfolyam

Célok és feladatok

Tantárgyunk látni és láttatni tanít. Átfogó szakmai célja, a tanulók látáskultúrájának megalapozása. Feladata vizuális megismerő-, befogadó-, alkotóképességeik fejlesztése, a kommunikáció köznap, művészi, műszaki és tudományos módjainak, a közlés és kifejezés képi formáinak megismertetése. A tantárgy különösen a látvány mélyebb tartalmának, jelentésének, esztétikai üzenetének megértéséhez járul hozzá. Lehetővé teszi a gyermekek számára a látható, tapintható tárgyi valóságban, a képi világában való eligazodást, és személyes alkotói utak bejárására bátorít. Fejleszti képi-plasztikai ábrázoló-, kifejező-, közlő-, alakító-, konstruálóképességeiket; a gondolatban és érzelmekben gazdag tevékenységek által a világ érzéki-tapasztalati birtokbavételére nevel, feladata a látás és a kéz intelligenciájának kiművelése. A térszemlélet, a forma-, szín- dinamikai és szerkezeti érzék, az anyagismeret képességei a tantárgy fejlesztő hatására emelkednek magasabb szintre. A megsokszorozódott vizuális hatások, technikai információk korábban a tantárgy újszerű célja az információk közti szelekció, a tanulók kritikus befogadási képességének megalapozása. Az általános nevelési célokhoz a kreativitás, a problémafelismerő és -megoldó képesség, a képzelet, a képi gondolkodás, az ízlés, a nyitottság, az empátia, az érzelmi élet gazdagításával járul hozzá. A művészeti nevelés értékközvetítő, értékkeremtő, egyben személyiségformáló szerepet tölt be, jelentősen hozzájárul a kultúra értékeit becsülő, környezettudatos magatartás formálásához.

Az 7–10. osztályos tanulók fogalmi gondolkodása magasabb szintre emelkedik. Növekvő önismeretük, kritikára hajló magatartásuk erősödésével egy időben az alsóbb évfolyamokra jellemző szabad önkifejezési formát fokozatosan a realitásigény, az objektívebb világszemléletre törekvés és az ennek megfelelő ábrázolásmód iránti igény váltja fel. Ezért a tantárgy feladata a vizuális megismerőképesség fejlesztése, az általános vizuális műveltség tudatos rendszerbe foglalása. Az alkotótevékenységeken belül ez a síkbeli, térbeli kifejezőeszközök, a térábrázolási konvenciók, a szintani ismeretek, a tervezési és elemi konstruálási eljárások szabályainak elsajátítását, a létrehozásukhoz szükséges technikák megismerését jelenti. Cél a befogadóképesség fejlesztése a látvány analízisén, a műalkotások elemzésén, értékelésén, leírásán és a vizuális ítéletalkotás szabályainak elsajátításán valamint a magyar népművészet megismerésén keresztül valósul meg.

A középiskolás korosztályban a személyes útkeresés szerepe megnő. A tantárgy feladata az egyéniség keresésének segítése a vizuális kultúra példáinak bemutatásán keresztül egyfajta követhető stílus, mintaválaszték felkínálása. Az azonosulás az alkotó munka elmélyült állapotában megvégbbe a legkönnyebben, ezért a vizuális önkifejezés tág és minél önállóbb választási lehetőségeit kell felkínálni. A rajzi, a festői, a szobrászi munka mellett teret kell adjunk a korosztály érdeklődésének homlokterében álló alkalmazott grafikai tervezési és tárgytervezési - konstruálási feladatoknak.

A kerettanterv a tantárgyi tartalmakat három nagy témakörbe sorolja. A *kifejezés, képzőművészet* részben a tanulók személyes, kifejező-expresszív tevékenységének, és az elvárható műelemzési ismereteinek leírása található; a *vizuális kommunikáció* témához a köznap - tájékoztató - tudományos vizuális információk világa tartozik; míg a *tárgy- és környezetkultúra* témakör a használati tárgyak, az iparművészet, a népművészet és az építészettel kapcsolatos alkotó és elemző tevékenységeket tartalmazza.

A tantárgy keretében a környezeti nevelés alábbi szempontjait igyekszünk megvalósítani.
A tanulók ismerjék:

- a természet sokszínűségét, formagazdagságát;
- a természet művészettörténeti szerepét keleten és nyugaton egyaránt;
- a természeti szimbólumokat és változásukat az évszázadok során;
- a négy őselem megjelenését a művészi ábrázolásokon;
- a természeti elemeket a népművészetben (pl. életfa, virág, madár), ezek kapcsolatát a keleti és nyugati ábrázolásokkal;
- a természetes alapanyagok használatát.

Fejlesztési követelmények

A tantárgyi fejlesztés eredményeképpen várható a tanulók egyéni eltéréseket mutató képesség-, készség-, ismeret- és magatartásbeli fejlődése, melynek tényét minden esetben önmaguk év eleji szintjéhez, valamint az életkori jellemzőkhöz viszonyítva ítélnék meg.

Alkotóképességek

A felső tagozatos diákok észlelési nyitottságát, érzékenységét, a vizuális élmények, esztétikai hatások iránti érdeklődését a változatos alkotótevékenységek motiválják. Képessé válnak tudatos megfigyelésre, vizuális viszonylatok, összefüggések, minőségek, részletgazdag emlékezeti megőrzésére, képzetek felidézésére. Képzőerejük működése és fejlődése belső képekben való gondolkodásukban (vizualizációban, szelekciókban, redukciókban, transzformációkban), képzetársításaik tágasságában, alkotásaik eredetiségében követhető. Alkotóképességük nyilvánul meg a komplexitás kedvelésében, a merev rend kerülésében, szokatlan megoldások alkalmazásában. Jelrendszerük többnyire árnyalt, egyéni stílusjegyeket hordoz. Kreativitásuk ötleteik áramlásában, problémamegoldási leleményességükben, érzelmekkel kísért tetteikben fejeződik ki. Érdeklődési körük szélesedésével feladataikat többféle anyag és eszköz használatával tudják megoldani. Elképzeléseiket megvalósításában módszerességre törekednek, meglévő készségeiket, ismereteiket könnyen mozgósítják.

A tanulók egy része képes produktív alkotások létrehozására, míg mások inkább a reprodukív jellegű alakításban képesek igényes, elmélyült munkára, képesek eredményeiket kritikusan vizsgálni, törekednek mások teljesítményeit is reálisan értékelni.

A középiskolai korosztály legyen képes elképzelt vagy létező tárgy vagy tér egyértelmű ábrázolása látszati rajzban illetve geometriai ábrázolás segítségével (Kavalier axonometria, egyméretű, kétméretű és Monge-vetületek, két iránypontos perspektíva). Adatok, összefüggések vizuális megjelenítésének képessége a tanult szinten. Történet, eseménysor, változás és mozgás közérthető megjelenítésének képessége.

Érzések és gondolatok önálló és tudatos vizuális megjelenítésének képessége, a témának megfelelő szabadon választott kifejezőeszközzel és technikával, síkban illetve térben. Önállóság a problémamegoldás lépéseiben: helyzetfelismerés, tájékozódás, vázlatkészítés - tervezés, alkotás - konstruálás és a munka értékelése. A megfelelő művészeti ág (pl. képzőművészet, alkalmazott művészet) kiválasztásának képessége. Az alkotás során a problémának megfelelő arányú esztétikai kifejezés, kommunikációs jelentésadás, valamint a funkciónak megfelelő formálás.

Befogadó-, megismerőképességek

Az általános iskolai korosztály vizuális megismerő- és befogadóképességeiket a térbeli, formai, színbeli, mozgásbeli, az anyagokkal, esztétikummal kapcsolatos élmények, a képi világ iránti észlelési fogékonyság jellemzi. Eleven, mozgósítható érdeklődésűek, képesek látványok célirányos, egyre tudatosabb megfigyelésére; a belső képek, képzetek emlékezeti felidézésére.

Vizuális memóriájuk által válnak képessé tevékenységbe ágyazott belső képekben, vizuális, esztétikai, művészeti képzetekben való gondolkodásra, képzeleti műveletekre (összehasonlításra, viszonyításra, ok-okozat vizsgálatára, ítéletalkotásra, átalakításra). A látványban rejlő jelentést, a mű-

vészi kifejezésben testet öltő esztétikai hatást, a képi információ tartalmát adott szempont szerint elemezni, értelmezni tudják.

Növekvő objektivitással válnak egyre képesebbé a látható (tér, forma, szín, változás, mozgás) minőségek és viszonylatok, problémák megítélésére, tárgyilagos szemléletére, lényeges összefüggések (külső és belső forma, anyag, forma és tartalom, funkció stb.) megértésére, szavakkal is kísért ábrázolásbeli analízisére.

Vizuális, művészeti, képzeteiket ismereteiket mozgósítani tudják az adott szempontok szerinti tárgy- és műalkotás-elemzések során, törekednek egyéni vélemény kialakítására a számukra mértékadó más vélemények alapján. Esztétikai élményeik mélysége érzelmeikben is tükröződik, ízlés-ítéleteiket egyéniségüknek megfelelően képesek megfogalmazni.

A tanult művészeti ágak és a mindennapi környezet, a tömegkommunikáció átfogó műfajainak (pl. szobrászat, alkalmazott grafika, tárgyszervezés) sajátosságainak, összefüggéseinek és történetük fordulópontjainak, valamint kiemelkedő művek és alkotóik ismerete. A tárgyhoz illő műelemző módszer (pl. stíluskritikai, ikonográfiai, tárgyelemzés) alkalmazása. A leírástól az ítéletalkotásig terjedő műelemzőképesség. Nyitottság az idegen (pl. Európán kívüli) művek és műfajok iránt, tolerancia az új művek, tárgyak megítélésében. A hétköznapi élet jelenségeinél a vizuális formában megjelenő információk kritikus befogadása, az árucikkek tudatos megítélése a tanult szempontok alapján.

A tanulást segítő képességek

A vizualitás nélkülözhetetlen a többi érzékszerv tapasztalatainak rendezésében, a tanulásban, a művelődésben, a mindennapi életben. Az információk áttekinthetővé tételéhez, tagolásához, szemléltetéséhez, ábrák megértéséhez és létrehozásához szükséges felkészültség megszerzéséhez tantárgyunk tanulása nyújt kellő alapot. Általa sajátítja el a tanuló a vizuális információk formáit és ismeri meg forrásait (könyvekben, kiállításokon és egyéb ismerethordozókban).

7. évfolyam

Évi óraszám: 37

Belépő tevékenységformák

- Az önkifejezési érzék további kibontakoztatása.
- A művészeti alkotások és a kor, a kultúra leglényegesebb összefüggéseinek vizsgálata.
- Műalkotások elemzése, művészeti ágak, műfajok, stílusok, megismerése a művészettörténet szerint haladva.
- Vizuális-asszociatív analízisek, téri, formai és színtanulmányok, alkotó alkalmazások.
- A Monge-vetület, a Kavalieri-axonometria megismerése.
- Színrendszerezés.
- Nyomatott információk hatásrendszerének vizsgálata.
- Használati tárgy tervezése.
- Funkció- és formaelemzések.
- A tárgykultúra társadalmi, ökológiai összefüggéseinek vizsgálata.

Témakörök, tartalmak, tevékenységek

Kifejezés, képzőművészet 12 óra

Nyelv

Építészeti hatáselemek (tömeg, anyag, szerkezet, méret, arány, tagoltság, felület, fényviszonyok, kiemelések, ritmusok, aszimmetrikus, szimmetrikus térelrendezés, a külső térben betöltött hely). A plasztikai kifejezés eszközei (a térbeli kiterjedés mértéke, irányok, anyag, formatömeg, tagoltság, méret, felület, a környezetben elfoglalt hely). A síkbeli kifejezés eszközei (téri hatás vagy sík jelleg, redukált, átírt formák, színek).

Jellegzetes kompozíciós megoldások (szimmetrikus, aszimmetrikus, centrális, horizontális, vertikális elrendezés).

Alkotás

Érzelmek, hangulatok megfogalmazása, az egyéni színvilág érvényesítésével.

Ember vagy állatfigurák elemző rajzi és plasztikai tanulmányozása, a karakterben, látványban rejlő többletjelentés keresése egyéni asszociációkra támaszkodva; átírás, fokozás, átalakítás.

Irodalmi (zenei) mű vagy történelmi esemény feldolgozása szabadon választott grafikai technikával.

Befogadás

A fény, a megvilágítás hatása a színekre, a hangulatra. A fények, színek, formák jelentést hordozó, érzelmi vagy gondolati tartalmakat kifejező szerepe.

Szövegi műleírások, elemzések, kompozíciós és színvázlatok. A vizuális művészet szerepe a megismert korokban és kultúrákban. A korstílusok jellemző jegyei.

Vizuális kommunikáció 12 óra

Nyelv

A geometrikus alapformák. A nézőpont, a fény-árnyék, a távlat mint a vizuális hatás eleme. A tónusok. Színek értelmező, információs funkciója. Az érthető, pontos rajz, az egyértelmű rendezettség és a közmegegyezés (konvenció) szerepe a képi közlőnyelvben.

Alkotás

Nagyobb méretű mesterséges és természeti formák szerkezetes távlati ábrázolása.

Modellek rajzi, színbeli analízise a formai-szerkezeti, színbeli összefüggések szempontjából.

A megértett formák átalakítása (csonkolással vagy részek összevonásával, nagyítással stb.).

Monge-vetületi és egyméretű axonometrikus ábrák szerkesztése modellből kiindulva.
Térbeli helyzet olvasása vetületi vázlatokról: rekonstrukciós vázlatok készítése vetület alapján.
Pontos információt tartalmazó közlőábrák, diagramok készítése.

Befogadás

A megjelenítő, kifejező és közlő, a szabad és a geometrikus jellegű ábrázolásmód összevetése.
A Monge három képsíkos vetületi ábrázolás. Az axonometrikus ábrázolás.
Az önárnyék, vetett árnyék. Színezet, telítettség, világosság. A telített, a derített, a tört szín. A színreflex. Színek tér- és hangulati hatása.
A tudományos közlések képi formái. Az alkalmazott grafika, a könyvművészet, a fotó és a reklám példáinak hatásrendszere.

Tárgy- és környezetkultúra 13. óra

Nyelv

A tervezés vizuális nyelvi eszközei: vázlatok, részletrajzok, szabásrajzok, megjelenítő ábrák. A tárgy stílusjegyei, egyéni ízlésünk kifejeződése tárgyainkban. A környezet és az építmény viszonya mint a hatásrendszer eleme.

Alkotás

Használati tárgy (pl. öltözék, öv, gomb) tervezése adott funkcióra és stílusban, látszati és vetületi rajzban, szín- és anyagmintával.
Tárgyak gyűjtése, funkció- és formaelemzése rajzban-írásban.

Befogadás

A funkció és forma kapcsolatának vizsgálata régi, ismeretlen, érdekes tárgyak megfigyelésével. A tárgyak és az életmód kapcsolata.

Technikák

Mint az előző évfolyamoknál, valamint:

Síkbeli kompozíciók, festmények készítése; körplasztikák mintázása; a megismert grafikai eljárások alkalmazása. Grafikus megoldások (vázolás, tónusmegjelenítés vonallal). Szerkesztés körzővel, vonalzókkal, vonalkezelési pontosság. Képi közlések, ábrák, reprodukciók gyűjtése és felhasználása a különböző ábrázolásmódok elemzéséhez. Papírmakettek és modellek készítése. Szabásrajz szerkesztése, a tervet tartalmazó mappa, doboz készítése. Átíró és átvivő eszközök használata a lehetőségeknek megfelelően.

Megismertetésre, elemzésre ajánlott műalkotások

Vignola G. della Porta: Il Gesu, Esterházy Fényes Miklós: Fertődi kastély, Szt. Péter-templom és tér, Donner: Szt. Márton szobra, Rembrandt: Éjjeli őrjárat, Velázquez: Bréda átadása, Mányoki Ádám: II. Rákóczi Ferenc, Paraszt barokk épületek: nagyvázsonyi, bakonybéli házak, Pollack Mihály: Nemzeti Múzeum, Hild József: Esztergomi főszékesegyház, Canova: Mária Krisztina főhercegnő síremléke, Ferenczy István: Pásztorlányka, id. Markó Károly: Visegrád, J. Paxton: Kristálypalota, Steindl Imre: Országház, Izsó Miklós: Táncoló paraszt, E. Delacroix: A szabadság vezeti a népet, Corot: Emlékezés, Paál László: Nyárfák, Millet: Kalászszedők, Daumier: Mosónő, Munkácsy Mihály: Rőzsehordó, Madarász Viktor: Hunyadi László siratása, Szinyei Merse Pál: Majális, C. Monet: A roueni székesegyház, E. Degas: A tánc csillaga, Cézanne: A Saint Victoire hegy, Gauguin: Tahiti nők.

A továbbhaladás feltételei

A tanuló törekedhet önálló, egyéni képi kifejezőmód kialakítására, de rendelkeznie kell a közlő ábrázoláshoz szükséges vizuális nyelvi készségekkel is. Kifejező és tervező munkáiban figyelembe veszi a színek optikai és érzelmi hatását. Adott elemzési szempontok szerint képes műalkotásokat összehasonlítani. Ismeri a tanult művészettörténeti korok legjellemzőbb stílusjegyeit, koronként és áganként legalább három-három műalkotást, alkotót felismer és megnevez. Megfigyeléskor képes

viszonyítani, megítélni, téri, formai és színviszonylatokat, arányokat, meglátja a lényeges vizuális összefüggéseket, megérti a szabályszerűségeket, és szóban is meg tudja fogalmazni. Absztrakciós képessége nyilvánul a lényegkiemelésben, a geometriai egyszerűsítésben. Képes vizuális információkban eligazodni, azokat kritikusan vizsgálni. Ismeri a Monge-vetület és az axonometrikus ábrázolás alapjait, több-kevesebb önállósággal megold ilyen szerkesztési feladatot. Alkalmazni törekszik a tárgytervezés és -elemzés szabályait, módszereit. Problémamegoldási készségei nyilvánulnak az önálló alkotó, tervező-kivitelező feladatokban. Jártas a tanulás sajátos vizuális-manuális módjaiban, gyakorlattan használja az ábrázolás, alakítás eszközeit.

8. évfolyam

Évi óraszám: 37

Belépő tevékenységformák

A vizuális nyelvi elemek, kompozíciós formák önálló alkalmazása.

Műalkotások elemzése, művészeti ágak, műfajok, stílusok, megismerése a XX. század első felének irányzataiban.

Tér-, forma-, színviszonyok tanulmányozása, az analízisből kiinduló absztrakciókra épülő átalakítások.

A forma és funkció elemzése.

Perspektív szerkesztések.

Színismeretek összegzése.

A tudományos és műszaki közlésmódoknak, a tömegkommunikáció műfajainak, a médiumok képnyelvi sajátosságainak megismerése.

A külső és belső építészeti tér elemzése.

Tértervezési feladat megoldása.

Témakörök, tartalmak, tevékenységek

Kifejezés, képzőművészet 13. óra

Nyelv

A szórt, vonalas, koncentrikus, szimmetrikus, aszimmetrikus, sűrített, ritkított elrendezés térben és síkban.

Egyensúly, nyugalom, mozgalmasság, feszültség, a figyelem vezetése (formák, színek, kontrasztok, vonalritmusok, fény-árnyék, tömegek).

A térhatás és a síkban tartás tartalmi szerepe festészeti, grafikai és fotóművészeti alkotásokban.

A látványrendezés vizuális eszközei, hatáselemei, a mesterséges fényhatások.

Alkotás

Személyes témák, érzelmek, gondolatok plasztikai vagy síkbeli kifejezése választott mérettel, technikával, inspiráló műalkotás felhasználásával.

Tanulmány festése (emberalak, modellek közös beállítása), színbeli bontás, redukálás a látvány analízise alapján.

Vizuális illúziókra, érzéki csalódásokra épülő feladatok megoldása művészeti példák nyomán.

Befogadás

Műelemzések a feladathoz és történelmi korokhoz kapcsolva.

A művészet funkciói, a korstílus és az egyéni stílus (kompozíció, vizuális nyelvi megoldások, anyagforma-tartalom összefüggései) különböző korokból és kultúrákból származó alkotásokon.

A mozgás és az idő megjelenítése álló- és mozgóképben.

Vizuális kommunikáció 19. óra

Nyelv

Az értelmező ábrák nyelvi elemei: geometrikus formák, vonalminőségek, értelmező színek, formaelemek térbeli összefüggései, arányviszonyok, faktúrák. A vázoló és szerkesztett vonal.

Alkotás

Épített téri egység (épület, utcarészlet) megfigyelése, vázlatos tapasztalati-perspektív ábrázolása. Egy vagy két irányponos perspektív kép szerkesztése.

Tanulmány: összetettebb természeti forma részletesebb analízise (pl. értelmező vázlat, részekre bontás, kiegészítés, vagy fázisrajzok, szintvonalak, hossz- és keresztmetszetek), felhasználása szemléltetésként.

tő ábrák készítéséhez.

Rekonstrukciók vetületi és axonometrikus rajzok alapján.

Fotómontázs, képes történet összeállítása, esetleg animációs filmvázlat készítése.

Grafikonok, diagramok és feliratok tervezése.

Befogadás

A tér illúzióját keltő ábrázolás tapasztalati alapon: látszati rövidülések, méretváltozások, nézőpont.

Vonaltásvlat,

színtásvlat.

A perspektivikus ábrázolásmód. A tanult ábrázolási rendszerek áttekintése.

Térábrázolási módok, kevert nézőpontú ábrázolásmódok különböző korokban, kultúrákban.

Színismeretek: színritmus, harmónia, kontrasztok (színezet és hőfokkontraszt, sötét-világos, komplementer, szimultán, mennyiségi és minőségi kontrasztok).

A középületek tájékoztató rendszere (feliratok, logotípiák, emblémák, jelek).

Újabb médiumok képírási formái (pl. fotó, film, televízió, video, digitális kép; fiktív terek, térillúziók a mai számítógépes játékokban, filmekben).

Tárgy- és környezetkultúra 5. óra

Nyelv

Szöveg és ábra kompozíciós egysége. A valódi épületet kicsinyítve megjelenítő makett tömegviszonyai, részarányai, redukált formái.

Alkotás

Rajzos-írásos dokumentáció készítése különböző korosztályok életmódot reprezentáló környezetéről (lakószobák, lakberendezési tárgyak).

Adott méretű tér megtervezése megbeszél stílusban konkrét személy számára.

Befogadás

Az épület és a környezet formai kapcsolata (pl. külső tér, kert).

Az építészeti tér és stílus, az épület, az életmód és a hely összefüggése.

A természeti környezet védelme, gazdagítása: a környezettudatosság.

Technikák

A megismert grafikai, festői, szobrászati és egyéb gépi technikák önálló megválasztása a feladatok megoldásához, igényes kivitelezés. Szabadkézi rajzok és szerkesztések. Szerkesztőeszközök (esetleg számítógépes rajzoló programok) alkalmazása, igényes, pontos kivitelezés. Kollázs, papír- és fotómontázs készítése. Technikai kísérletek. Makettkészítés papírból, vegyes technikával.

Megismertetésre, elemzésre ajánlott műalkotások

T. Lautrec egy plakátja, Ferenczy Károly: Márciusi est, Hollósy Simon: Rákóczi induló, Vincent van Gogh: Auvers-i templom, Gaudi: Sagrada Familia, Lechner Ödön: Iparművészeti Múzeum, Rodin: Gondolkodó, Klimt: A csók, Rippl-Rónai József: Apám és Piacsek bácsi vörösbor mellett, Csontváry Kosztka Tivadar: Magányos cédrus, W. Gropius: A Bauhaus központi épülete, Picasso: Vasaló nő, Guernica, Braque: Gitáros csendélet, Boccioni: Az utca erői, M. Duchamp: Palackszárító, V. Tatlin A III. internacionálé emlékmű famodellje, Piet Mondrian: Kompozíció, Standard Thonet-szék, Chagall: Én és a falum, Dali: Égő zsiráf, Szőnyi István: Zebegény, Egry József: Visszhang, Medgyessy Ferenc: Anyaság, Breuer Marcell: Wassily csőszék, Le Corbusier: Ronchamp-i kápolna, Barcsay Jenő: Festőállvány, Schaár Erzsébet: Az utca, Andy Warhol: Elvis, Vasarely: Alakzat III., Kondor Béla: Darázs király.

A továbbhaladás feltételei

Az általános iskola befejezésekor a tanuló – a tantárgyi munkára fordítható idő függvényében – személyiségének megfelelő szinten rendelkezik a vizuális intelligencia és ítélőképesség alapjaival, többé-kevésbé önálló ábrázoló és kifejező alapképesség birtokában van. Alkotó képzetét érvényesíti a szabad alakító, tervező feladatokban. Befogadóképességének intuitív megnyilvánulása mellett

törekszik esztétikai élményei tudatos átélésére. Adott szempontokat követve alkalmazza a tanult tapasztalati és összehasonlító műelemzési módszerek valamelyikét. Ismeri a tanult művészettörténeti korszakok legjellemzőbb stílusjegyeit, koronként és áganként legalább három-három műalkotást, alkotót felismer és megnevez.

Jártas a téri, formai, színbeli tanulmányok készítésében, érti, hogy ezek a látható jelenségek megértésének az eszközei. A megértés és közlés céljával alkalmazza a téri, formai, színbeli analízis és redukció tanult eljárásait. Rendelkezik az ábrázolási konvenciókhoz szükséges térszemléleti alappokkal, képes egyszerű vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrákat szerkeszteni. Tudja, hogy a vizuális kommunikáció a dolgok elvont jeleit, képeit, szimbólumait használó vizuális nyelv által működik, érti a közhasznú, a tudományos, a műszaki és a művészi, a tömegkommunikáció funkcióját, felismeri különbségeiket.

Ismeretei vannak a tárgy- és térformálás, az építészet tanult alapkérdéseiről, törekszik betartani a kulturált, környezettudatos, az emberi alkotást és művészetet tiszteletben tartó magatartás szabályait. Tájékozott a vizuális megjelenítés hagyományosabb és újabb (technikai) formáiban, megérti, hogy mindezek a kifejezés és közlés eszköztárának gazdagítását szolgálják.

9. évfolyam

Évi óraszám: 37

Belépő tevékenységformák

A vizuális nyelvi ismeretek összegzése, alkalmazása. Önálló, adott problémát, témát, élményt is feldolgozó tevékenység egy-egy feladatkörben. A szobrászat, a festészet, a képgrafika műfajának megfelelő műelemzés korba és kultúrába ágyazva. Látvány vizuális tartalmainak, törvényszerűségeinek feltárása, képi-plasztikai formai-, téri analízisek, elemzések. Átmeneti ábrázolásmódok a perspektív és a műszaki távlat (axonometria) között. A vizuális kommunikáció funkcióinak megfelelő megjelenítési formáinak értelmezése, alkalmazása. Alkalmazott grafikai és tárgytervezési feladat megoldása az alkotófolyamat végigvitelével. Témának megfelelő kifejezőmód és technika kiválasztása, alkalmazása, indoklása.

TÉMAKÖRÖK

TARTALMAK, TEVÉKENYSÉGEK

**Képzőművészet,
kifejezés
20 óra**

Vizuális nyelv

A vizuális kifejezés formanyelvi elemei, összefüggései, a formaadás módjai tanulói munkákban, műalkotásokban, tárgyokban, vizuális információkban.

Alkotás

Érzelem, lelkiállapot, hangulat megjelenítése síkon és térben a kifejezőeszközök egyéni használatával.

Művészeti (*pl. irodalmi, zenei*) élmények asszociációkra épülő feldolgozása illusztratív, grafikai, festői vagy plasztikai megjelenítéssel.

Látványélmények színbeli-formai átírása, szintézisre épülő egyéni kifejezése.

Befogadás

Műfajnak, témának megfelelő műelemező szempontok (ikonográfiai, stílustörténeti) alkalmazása a leírástól az ítéletalkotásig.

Festészet fogalma, funkciója.

Festészeti stílusok (kulturális, társadalmi, történeti meghatározottság).

Festészeti műfajok témái (*pl. arckép, csendélet, tájkép*), megjelenési típusai (*pl. táblakép, murális alkotás*) technikái (*pl. olaj, freskó*).

A festészet kifejezőeszközei, hatásrendszere.

Képgrafika fogalma, funkciója, stílusa, témái, formanyelve, technikái.

Szobrászat fogalma, rendeltetése.

Szobrászati formanyelv, stílusok (kulturális, társadalmi, történeti meghatározottság).

A szobrászat műfajai (kerekszobor, szoborcsoport, dombormű), témái, technikái.

A szobrászat hatásrendszere.

Kortárs műfajok a képzőművészetben (*pl. environment, térinstalláció*).

Elérhető művészeti gyűjtemény anyagának megismerése.

Vizuális kommuni-

Vizuális nyelv

káció
12 óra

Az ábrázolás, a tervezőgrafika formanyelvi elemei és összefüggései.

Alkotás

Természettanulmányok, látvány- és modellértelmezések: forma, szerkezet, anyag és funkció szerinti tanulmány és analízis.

Keletkezést, működést, változást kifejező, magyarázó képsorok, folyamatábrák készítése.

Összetett térformák, tárgyak térbeli helyzetének megjelenítése az ábrázoló geometria rendszerében (Monge-vetület. Egyméretű /izometria/ és kétméretű /dimetria/ axonometria, Kavalier axonometria) szabadkézi vázlattal és szerkesztéssel.

Rekonstrukció, modellezés.

Alkalmazott grafikai tervezés kép és szöveg felhasználásával. Néhány betűtípus alkalmazása. (pl. *tudományos illusztráció, vagy Ex libris, meghívó, névjegy*).

Befogadás

Ábrázolási konvenciók köznapi és tudományos megjelenési formái.

A köznapi és tudományos közlések műfaji sajátosságai.

A tervező grafika üzenethordozó és tájékoztató funkciója, közlő és felhívó jellege.

Tárgy - és környezetkultúra
5 óra

Vizuális nyelv

A tárgyi világ formanyelvi elemei, a tartalom és forma összefüggése.

Alkotás

Valós szükségleten alapuló tárgy tervezése (pl. *ékszer, öltözködés kiegészítő, hangszer, gépezet*). A tárgynak, vagy térbeli makettjének elkészítése. A tervezési folyamat dokumentálása munkanaplóban (feladatmeghatározás, tájékozódás - gyűjtéssel, ötletekkel - , látszati és műszaki jellegű rajzok, szín és anyagminta).

Befogadás

Az alkotófolyamat (feladatmeghatározás, tervezés, kivitelezés, kipróbálás, értékelés) ismerete.

A funkció és forma, a jelentés, a lépték, az anyag, a szerkezet, az elkészítés módjának ismerete a tárgyak megítélésében.

Technikák a 10. évfolyamnál szerepelnek.

Ajánlott művek

A műfaj tipikus alkotásait a tanár választja ki a témának megfelelően. Ezen belül a válogatás további szempontja, hogy a bemutatott művek lehetőleg terjedjenek ki az egyetemes és a magyar művészettörténet kiemelkedő műveire és alkotóira, illetve tartalmazzák a magas művészet mellett a populáris kultúra megnyilvánulásait. Ajánlatos nagy teret biztosítani a kortárs művek bemutatásának, a művészettörténetnek a tárgyalt műfaj szempontjából fontos alkotásai között. A mindennapi környezet, a helyi, a regionális értékek tárgyalása kiemelt fontosságú.

Festészet, képgrafika

Bikák terme a lascaux-i barlangban, Zenélő lányok Thébából Exekias feketealakos amphorája, Pompei Misztérium villa falfestményének részlete, *Vang Mien: Cseresznyeág, Utamaro: Tünnődés a szerelemlről (fametszet), Ravennai San Apollinare in Classe apszisozakja, A. Rubljov: Szentháromság ikon, Krisztus az apostolokkal (oltárelőlap Catalóniából), Giotto: Lázár feltámasztása, Kolozsvári Tamás: Keresztrefeszítés a garamszentbenedeki oltárról,*

Üvegablak a chartres-i katedrálisból, *Raffaello*: Athéni iskola, *Leonardo da Vinci*: Sziklás Madonna (londoni változat), *Michelangelo*: Ádám teremtése, *Brueghel*: Tél, *Giorgione*: Alvó Vénusz, *Dürer*: A lovag, halál és az ördög (fametszet), *Leonardo da Vinci*: Virágtanulmány a windsori gyűjteményből, *Bosch*: A pokol (Gyönyörök kertje oltár részlete), *A. Pozzo*: Loyolai Szent Ignác megdicsőülése (mennyezetfreskó), *Caravaggio*: Szent Máté elhivatása, *Rembrandt*: Éjjeli őrjárat, Önarckép feleségével (rézkarc), *Goya*: Ha az értelem szunnyad (rézkarc), *E. Monet*: A rouani-katedrális két képe, *E. Degas*: A közönséget köszöntő táncosnő, *Van Gogh*: Önarckép, *G. Seurat*: Fürdőzés, *P. Cezanne*: Csendélet hagymákkal, *H. Toulouse-Lautrec*: Aristide Bruant (plakát) *Székely Bertalan*: Egri nők, *Szinyei Merse Pál*: Majális, *H. Matisse*: Ikarosz (kollázs), *P. Picasso*: Női arckép *Cranach* után (linómetszet), *G. Braque*: Gitár és klarinét, *V. Kandinszkij*: Sárga kíséret, *P. Mondrian*: Vörös, sárga, kék kompozíció, *P. Klee*: Szindbád a tengeren, *R. Magritte*: Kastély a Pireneusokban, *A. Warhol*: Marilyn, *Csontváry Kosztka Tivadar*: Baalbek, *Gulácsy Lajos*: A varázsló kertje, *Vajda Lajos*: Torony tányéros csendélettel, *Vasarely Viktor*: Vonal Ksz, *Kondor Béla*: A nagy madár (rézkarc)

Szobrászat

Willendorfi Vénusz, Antilopfej alaku maszk Nyugat-Afrikából, Mükerinosz szoborcsoportja, Nofretete portré, Sebesült nőstényoroszlán, Kocsihajtó bronzszobra, Szamothrakei Niké, *Ageszandrosz*, *Polüdorosz*, *Athenodorosz*: Laokoón csoport, Római patrícius ősei portréival, Marcus Aurelius lovas szobra, Táncoló Síva Indiából, Rakamazi hajkorong, Angyal dombormű Pécsről Angyali üdvözlés a reimsi katedrális kapujáról, Tilman Riemenschneider oltára, Szent László herma, *Donatello*: Gattamelata, *Ghiberti*: Jákob és Ézsau a Porta del Paradisoról, *Pisanello*: Cecilia Gonzaga érem elő- és hátoldala, *Michelangelo*: Medici síremlék, *Bernini*: Szent Teréz extázisa, *Ferenczy István*: Pásztorlányka, *Izsó Miklós*: Táncoló paraszt, *A. Rodin*: Calaisi polgárok, *V. Tatlin*: III. Internacionálé emlékműve, *A. Maillol*: Földközi-tenger, *U. Boccioni*: Lépő figura, *A. Archipenko*: Álló alak, *Medgyessy Ferenc*: Táncosnő bronzszobra, *Ferenczy Béni*: Babits síremlék, *Borsos Miklós*: Lyghea II., *Schaár Erzsébet*: Utca, *H. Moore*: Király és királynő, *A. Calder*: Mobil, *D. Hanson*: Nő bevásárlókocsival

A továbbhaladás feltételei

A vizuális nyelv tanult alapelemeinek, a sík- és térábrázolási módok alkalmazása. A festészet, a képgrafika, a szobrászat műfajának ismerete és a tanult műelemző módszerek témához illő alkalmazása. Képesség formák, tárgyak belső összefüggéseinek feltárására, megértésére, színismeretek rendeltetészerű használatára. Elvont fogalmak, mennyiségek, összefüggések vizuális megjelenítésének képessége, azok közlő, információs szerepének ismerete, alkalmazása ismeretszerző eszközként. A grafikai- és tárgytervezés folyamatának gyakorlati ismerete. Jártasság a tanult művészeti technikák alkalmazásában.

10. évfolyam

Évi óraszám 37

Belépő tevékenységformák

Az alkotómunka folyamatát, logikai lépéseit felölelő tudatos, tervszerű (projekt-jellegű) önálló tevékenység a képzőművészet, a vizuális kommunikáció és a környezetkultúra területén. Problémaközpontú, verbális és vizuális műelemző módok (kultúrtörténeti, építészeti elemzés, képolvasás) tudatosítása, használata az építészet, az alkalmazott művészetek és a népművészet területén.

TÉMAKÖRÖK

TARTALMAK, TEVÉKENYSÉGEK

**Képzőművészet,
kifejezés
20 óra**

Vizuális nyelv

A formanyelv, a formaadási módok felismerése és alkalmazása az alkotó és befogadó tevékenységekben. Elemzésük a művészeti ágakban, műfajokban: népművészetben, építészetben, tárgyakban, a tudományos és köznapinapi információkban.

Alkotás

Aktuális, egyéni vagy közösségi problémák, gondolatok, témák személyes hangú megjelenítése ábrázolási újításokat is megengedő, asszociációkra épülő alkotásokban.

Befogadás

Művészeti ágak szerinti problémaközpontú műelemzés korba, kultúrába ágyazva. A műfajnak és a témának megfelelő értelmezési szempontok (stílustörténeti, kultúrtörténeti, ikonográfiai).

Építészet

Az építészet fogalma, funkciója, társadalmi és természeti meghatározottsága.

Az építészeti szerkezetek, fejlődésük fordulópontjai.

Az építészeti stílusok (térstruktúra, tömegalakítás, alaktan).

Az építészet hatásrendszere.

Művészettörténeti összefoglalás

Az európai művészettörténet áttekintése a műfajok, a kor és a stílus összefüggésében.

**Vizuális kommunikáció
12 óra**

Vizuális nyelv

A formaadás módjai a tanulást szolgáló, a tudományos, a köznapinapi információkban, a tájékoztatásban, a reklámban.

Alkotás

Tér tanulmányok, téri rend, összetettebb térviszonyok tapasztalati távlatlan és szerkesztett perspektivikus ábrázolása.

Térábrázolási módszerek túlhaladása, transzformálási kísérletei a látáskonvenciók átalakítására, az optikai csalódások, a fordított perspektíva, vagy fotó felhasználásával.

Választott témájú grafikai terv (pl. bélyeg, naptár, könyvborító, CD borító, iskolaiújság) készítése. Az alkotó folyamat lépéseinek összegyűjtése munkanaplóban (alapgondolat, tájékozódás - gyűjtés, vázlatok, tervek).

Tárgy- és környezetkultúra
5 óra

Befogadás

A mindennapi életben alkalmazott geometriai konvenciók (Monge- vetület, axonometria, perspektíva) olvasása, megértése.

A vizuális kommunikáció fogalma

A közvetlen és közvetett emberi kommunikáció, a tömegkommunikáció.

A kép, az írás szerepének fordulópontjai a kommunikáció fejlődésében.

A térábrázolási konvenciók történeti áttekintése.

A vizuális kommunikáció műfajai (tipográfia, fotó, tervező grafika).

A vizuális kommunikáció a közlő szándéka szerinti hatásrendszere: információ (objektív), reklám (felhívó), műalkotás (esztétikai jelentéstartalmú).

Vizuális nyelv

A formanyelv, a formaadás, a funkció és a jelentés összefüggései a téralakításban.

Alkotás

Tértervezési, berendezési probléma (*pl. tér, térrészlet , illetve berendezési tárgy*) felvetése, meghatározása, tájékozódás, ötletek. Tervezés alap- és nézetrajzban, axonometrikus rendszerben vagy perspektív képpel, a terv modellezése.

Befogadás

A tárgykultúra fogalma, a tárgyak funkciója, fajtái (eszköz, berendezés, felszerelés, használati-, dísz-, kegy-, műtárgy).

A tárgyak stílusa és a korstílus. A tárgyak kulturális és társadalmi meghatározottsága.

A tárgyak jelentése (társadalmi, történeti, műszaki, ergonómiai, esztétikai, gazdasági).

Népművészet

A tárgyi néprajz és a népművészet fogalma.

A hagyományos magyar népművészet és napjaink népművészete a folklórizmus.

A magyar népművészet áttekintése (népi építkezés, eszközök,bútorkészítés, fadaragás, fazekasság, szöttek, hímzés, népviselet).

Elérhető helytörténeti, néprajzi gyűjtemény.

Technikák

Ceruza, vízfesték, tempera, s egy sokszorosító grafikai technika alkalmazása, valamint montázs, kollázs készítése.Egy technikai képalakító eszköz (*pl. fotó, fénymásoló, számítógép*) alkalmazása.

Egyedi grafikai (ceruza, szén, tus, kréta, gouache), sokszorosító grafikai (magas, mély, síknyomású), festészeti technikák táblaképfestészet (tempera, olaj) és monumentális festészeti (freskó, pannó, mozaik, üveglak), vegyes (kollázs, montázs) technikák, valamint szobrászati anyag és technika (agyag, gipsz, fa, kő, fém; mintázás, öntés, faragás) lényegének ismerete.

Ajánlott művek

A műfaj tipikus alkotásait a tanár választja ki a témának megfelelően. Ezen belül a válogatás további szempontja, hogy a bemutatott művek lehetőleg terjedjenek ki az egyetemes és a ma-

gyar művészettörténet kiemelkedő műveire és alkotóira, illetve tartalmazzák a magas művészet mellett a populáris kultúra megnyilvánulásait. Ajánlatos nagy teret biztosítani a kortárs művek bemutatásának, a művészettörténetnek a tárgyalt műfaj szempontjából fontos alkotásai között. A mindennapi környezet, a helyi, a regionális értékek tárgyalása kiemelt fontosságú.

Építészet

Stonehenge, Kheopsz piramis, Luxori Amon teplom, Parthenon, Epidauroszi színház, Görög oszloprendek, Nimes-i vízvezeték, Pantheon, Colosseum homlokzata, Vettiusok házának átriuma Pompeiből, Kyotói zen-kert, Edirnei Szelim dzsámi, San Apollinare Nuovo bazilika, Wormsi székesegyház, Bélapátfalvi apátsági templom, Vézelay-i La Madelaine templom boltzata, Esztergomi királyi palota kápolnájának főhomlokzata, Reimsi katedrális külső-belső, Diósgyőri vár, Firenzei Palazzo Vecchio, *Brunelleschi*: Tempietto, *Alberti*: Palazzo Rucellai külső, Firenzei Palazzo Medici udvara, Sárospataki Perényi-loggia, Versaillesi-palota francia-kertje, *Bernini*: Szt. Péter tér kollonádja, Fertődi Esterházy-kastély, Magyar barokk városkép (Eger), *Pollack Mihály*: Nemzeti Múzeum, *Eiffel*: Nyugati-pályaudvar, *Lechner Ödön*: Postatakarékpénztár, *W. Gropius*: Bauhaus-épülete, *Le Corbusier*: Villa Savoye, *F. L. Wright*: Vizesés-ház Lakótelep (Wekerle), *Makovecz Imre*: Paksi katolikus templom,

Magyar népművészet

Templom harangtoronnyal (*Zsurk, Szabolcs megye*), Utcakép kétszintes házakkal (*Hollókő, Nógrád megye*), Boltíves tornácú lakóház (*Somogy megye*), Lakóház (*Komádi, Hajdú-Bihar megye*), Kétszintes házak székely kapukkal (*Szentegyházasköfalva, Románia*), Kazettás mennyezetű templombelső (*Körös, Drávaiványi, Baranya megye, vagy Csenger, Szatmár megye*), Út menti fakereszt (*Szilvágy, Zala megye*), Konyhabelső (*Börzsöny, Hont megye*), Sárközi tisztaszoba (*Néprajzi Múzeum*), Ácsolt kelengyeláda (*Nógrád megye*), Saroktéma (*Vargyas, Románia*), Király Zsiga: Spanyolozott tükrös (*Győr megye*), Vizeskorsó (*Tata, Komárom megye*), Lakodalmas fazék (*Sümege, Veszprém megye*), Rajczy Mihály: Madaras pálinkásbutélia (*Mezőcsát, Borsod megye*), Bokály székely határőr ábrázolásával, (*Kézdimartonos, Románia*), Takácscéh kancsója (*Karád, Somogy megye*), Tál (*Csákvár, Fejér megye*), Néhány szöttes (*sárközi, somogyi, baranyai*), Néhány hímzés (úrasztal-terítő, párnavég, díszlepedő), Cifraszűr (*Békés, Heves vagy Hajdú megye*), Női ködmön (*Somogy, Heves vagy Baranya megye*), Néhány viselet (*Sárköz, Torockó, Rimóc, Mezőkövesd, Dél-alföld*).

A vizuális kommunikáció valamint a tárgy- és környezetkultúra befogadásához nem készül külön műlista. A műfaji sajátosság tanítását az aktuális kommunikációs eszközök, és helyi tárgyak, épületek elemzésével ajánlatos megoldani. A képi megjelenítés tanításához a festészeti műlista, a tárgyi-, környezeti emlékek tárgyalásához az építészeti és a népművészeti műlista nyújt segítséget.

A továbbhaladás feltételei

Az elsajátított vizuális jelrendszer, vizuális nyelv értő használata a megismerés, az önkifejezés, a vizuális kommunikáció és a tárgyformálás szolgálatában. Az alkotófolyamat ismerete, az esztétikai kifejezés, a jelentésadás és a funkcionális formálás területén. Képesség a tanult vizuális művészeti ágak, műfajok leglényegesebb vonásainak megfogalmazására. Legkiemelkedőbb alkotók és műveik ismerete, a kor és műalkotás közötti összefüggés megértése. Tárlatlátogatások, építészeti együttesek megtekintése során szerzett élmények, ismeretek értelmezése.

Tájékozottság a vizuális kommunikáció szerepéről, médiumairól, képesség az általuk közvetített információk kritikus befogadására. Az ismeretszerzés közvetett forrásainak (könyvtár, CD, internet) értő használata. A fontosabb tanult technikák önálló alkalmazása, néhány különleges technika, eljárás alkotó módszer ismerete.

Specializáció, fakultáció

11-12. évfolyam

Célok és feladatok

A tanuló képes legyen jelenségek megfigyelésére, széleskörű elemző vizsgálatára. A vizuális nyelv elemeit megfelelően használja, és ennek segítségével tudjon vizuális alkotásokat elemezni.

Képessé váljon a különböző köznapi és művészi vizuális közlésformák sajátos és közös formáinak bemutatására, sokrétű elemzésére, kritikus megítélésére.

Tudjon tárgyakat és jelenségeket ábrázolni, valamint elképzelt dolgokat, elvont fogalmakat, érzéseket kifejezni a közlés céljának megfelelő módon és arra alkalmas technikával.

Időben és térben eltérő kultúrák és művészeti korszakok értékeire vonatkozó ismereteket értelmezzen, elemezzen és ehhez a megfelelő közlésformát megtalálja.

A vizuális kultúra fogalmait, kifejezéseit helyesen használja.

Önálló, kreatív folyamatok megoldások, létrehozására képes legyen a tanuló.

A jövő évben bevezetendő kétszintű érettségi újfajta vizsgatípust tervez, amely inkább a szorgalmi időszakban alkotott munkákra, ezeknek mint dokumentációs anyagokra való bemutatására hagyatkozik.

TERVEZETT TANANYAG

- I. A vizuális nyelv alapelemei
- II. Ábrázolás, látványértelmezés
- III. Megjelenítés, közlés, kifejezés, alkotás
- IV. Vizuális eszközök, a megjelenítés sajátosságai
- V. Vizuális kommunikáció
- VI. Tárgy és környezetkultúra
- VII. Kifejezés és képzőművészet

11. évfolyam 74 óra

I. TÉMAKÖR: rajzi kifejezőeszközök 18 óra

A vonal, folt, forma, kompozíció, méret, textúra, szín, fény-árnyék stb. eszköztárának részletes és sokoldalú megismerése, gyakorlati feladatokban való alkalmazása.

II. TÉMAKÖR: a különböző művészeti ágak fejlődéstörténete 18 óra

Az építészet, szobrászat, festészet horizontális vizsgálata a kezdetektől napjainkig. Egyes elemeinek fejlődése. Ennek felismerésére, bemutatására irányuló feladatok.

III. TÉMAKÖR: különböző művészeti technikák 20 óra

Ceruzarajz, kréta, pasztell, monotípiák, aquarell, tempera, akryll, olaj, mozaiktechnika, tűzzománc, kerámia stb. technikai sajátosságainak megismerése, alkalmazott területeinek feltérképezése. Közülük, azoknak az alkalmazása, melyek iskolai keretek között lehetségesek. Kifejező, alkotó jellegű feladatok elvégzése a megismert technikák segítségével, a kreativitást fejlesztve.

IV. TÉMAKÖR: színelméletek 18 óra

A színdinamika fizikai törvényszerűségeinek megismerése fénytani és festészeti rendszerei. A szín tulajdonságai, közvetett és közvetlen hatásai.

12. évfolyam 64 óra

I. TÉMAKÖR: vizuális kommunikáció 21 óra

A vizuális kommunikáció funkcióinak megfelelő megjelenési formáknak értelmezése, alkalmazása. Alkalmazott grafikai feladatok megoldása. Témának megfelelő kifejezőmód és technika kiválasztása, alkalmazása, indoklása. A mindennapi vizuális információ megértése kritikus befogadása. Vizuális kommunikáció jelentésátadási készség.

II. TÉMAKÖR: tárgy és környezet kultúra 21 óra

Hétköznapi esztétikai érték és ítélet kialakítása. Tárgyi környezetének rendeltetésszerű használata. Tudatos döntések a fogyasztói társadalomban a tárgy és a környezetkultúra területén. Tárgy ábrázolása, tervezése, konstruálása. A témáknak megfelelő technika kiválasztása, alkalmazása, indoklása.

III. TÉMAKÖR: a modern-kor vizuális kifejezőeszközeinek új lehetőségei 22 óra

A fotó, a film és a számítógép adta lehetőségek megismerése. Ezen területek optimális felhasználása. Tudatos építő jellegű de viselkedés kialakítása, felismerje a hasznát és kárát, ezeknek a ma már nélkülözhetetlen új technikáknak.